

Projekt

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W MYŚLENICACH**

z dnia 2025 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) oraz art. 4¹ ust. 1, 2, 2a i 5 ustawy z dnia 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.), art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.) Rada Miejska w Myślenicach uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029, stanowiący Załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Myślenice i Dyrektorowi Centrum Usług Społecznych w Myślenicach.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Paweł Wuwer

radca prawny
KR-4978

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Myślenicach
z dnia 2025 r.

Centrum Usług Społecznych w Myślenicach

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Myślenice na lata 2026-2029

**CENTRUM USŁUG
SPOŁECZNYCH**
W MYŚLENICACH
Z MYŚLĄ O POTRZEBACH

Październik 2025

Spis treści

Wstęp	2
Rozdział I.....	6
Podstawy Prawne Programu.....	6
Adresaci Programu	6
Realizatorzy Programu	7
Uzależnienia	8
Prawo miejscowe	11
Rozdział II.....	13
Cel Główny Gminnego Programu	13
Cele szczegółowe	14
Cel szczegółowy nr 1 Utworzenie i funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego.	14
Cel szczegółowy nr 2 Zapewnienie kompleksowej profilaktyki przeciwdziałającej uzależnieniom oraz przemocy domowej.	14
Cel szczegółowy nr 3 Wspieranie i finansowanie bezpiecznych form aktywnego spędzania czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży z terenu gminy.....	15
Cel szczegółowy nr 4 Zapewnienie wsparcia osobom uzależnionym, współuzależnionym, ofiarom przemocy domowej oraz ich rodzinom.....	16
Cel szczegółowy nr 5 Zapewnienie sprawnego funkcjonowania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Myślenicach poprzez realizację jej ustawowych zadań oraz finansowanie wynagrodzeń członków komisji.	17
Cel szczegółowy nr 6 Zapewnienie skutecznego systemu ograniczania dostępności napojów alkoholowych na terenie Gminy Myślenice	18
Rozdział III.....	20
Źródła i zasady finansowania Programu	20
Rezultaty i Produkty	21
Rezultaty (efekty realizacji programu)	21
Produkty (efekty rzeczowe programu)	21
Monitoring i ewaluacja Programu.....	22
Rozdział IV	24
IV.1 Diagnoza problemów uzależnień w Gminie Myślenice.....	24
Dorośli mieszkańcy Gminy Myślenice	24
Dzieci i młodzież.....	25

Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Myślenice na lata 2026-2029 zwany dalej „Programem” określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania alkoholu, narkotyków, substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.

Priorytetowe kierunki działań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii oparte są o zadania własne gminy, wynikające z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151), ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023r. poz.1939), ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673.)

Program został opracowany także zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, jako podstawowego dokumentu polityki zdrowia publicznego, którego celem strategicznym jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie nierówności w zdrowiu. Narodowy Program Zdrowia wyróżnia profilaktykę uzależnień, w tym przeciwdziałanie uzależnieniom: od tytoniu, alkoholu, narkotyków.

Program wpisuje się w realizację Małopolskiego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, w tym uzależnieniom behawioralnym na lata 2022-2026, przyjętego Uchwałą Nr XLVIII/673/21 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 grudnia 2021 r.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Myślenice na lata 2026-2029 jest spójny z Strategią Rozwoju Gminy Myślenice na lata 2022-2032. Obszary Strategii, które realizowane są przez niniejszy program to Ludzie i Życie.

Ponadto Program przyczynia się w szczególności do realizacji następujących celów operacyjnych Strategii:

z obszaru Życie:

2.1 Prowadzenie działań w zakresie polityki społecznej ukierunkowanej na powszechny dostęp mieszkańców do usług społecznych,

2.2 Aktywne przeciwdziałanie zjawisku ubożenia rodzin,

3.2 Zwiększenie dostępności usług świadczonych przez specjalistów, w szczególności usług świadczonych na rzecz dzieci przez logopedów, psychiatrów i terapeutów,

3.3 Promocja profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego stylu życia wśród mieszkańców

4.3 Działania ukierunkowane na rozszerzanie oferty oraz zwiększanie dostępności dodatkowych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci, zarówno na obszarach wiejskich jak i w mieście,

8.2 Współdziałanie z policją, szkołami oraz rodzicami na rzecz ograniczania zjawiska cyberprzemocy zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży,

z obszaru Ludzie:

2.1. Rozwój sieci centrów aktywności lokalnej jako formy wspierania aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców,

2.2. Rozwój sieci usług społecznych, zapewniającej wszystkim mieszkańcom Gminy łatwy i szybki dostęp do usług, w tym tych o charakterze publicznym,

3.5. Stworzenie mechanizmów oraz form współpracy przyczyniających się do zwiększenia zaangażowania mieszkańców oraz przedsiębiorców w działalność myślenickich organizacji pożytku publicznego.

Kierunki działania Strategii, które są realizowane przez niniejszy Program to:

z obszaru Życie:

1. Dobre miejsce do życia.

2. Gmina wrażliwa społecznie.

3. Zaopiekowani i zdrowi mieszkańcy.

4. Wysoka jakość usług opiekuńczych i edukacyjnych świadczonych w gminie.

8. Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy - Bezpieczna gmina

z obszaru Ludzie:

2. Zdecentralizowane i dostępne usługi.

Program jest zgodny z Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Myślenice na lata 2023-2030 oraz z Lokalny Program Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji w Gminie Myślenice na lata 2024-2026.

Program łączy różne działania profilaktyczne z obszaru problematyki uzależnień. Obejmuje profilaktykę w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, profilaktykę w zakresie uzależnień behawioralnych, oraz wybrane obszary związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Wszystkie zadania ujęte w Programie odpowiadają na problemy społeczne i dostosowane są do potrzeb lokalnych. Zaplanowane i podejmowane inicjatywy obejmują wszystkich mieszkańców Gminy Myślenice bez względu na wiek, płeć czy status społeczny.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii został opracowany w oparciu o raport z badań „Diagnoza Problematyki Uzależnień na Terenie Gminy Myślenice” z września 2025 r. a także wypracowane opinie, wnioski podczas pracy różnych instytucji oraz organizacji w środowisku lokalnym a także informacje uzyskane z m.in. Komendy Powiatowej Policji w Myślenicach, Sądu Rejonowego w Myślenicach, Straży Miejskiej w Myślenicach oraz Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Myślenicach.

Gminny Program uwzględnia rekomendacje dotyczące realizowania i finansowania gminnych programów wskazane przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026–2029 został opracowany przez interdyscyplinarny zespół powołany zarządzeniem nr 66/2025 Burmistrza Miasta i Gminy Myślenice z dnia 6 marca 2025 roku, mającym na celu stworzenie kompleksowego i efektywnego dokumentu odpowiadającego na lokalne wyzwania związane z uzależnieniami.

Merytoryczną podstawą do opracowania Programu był raport z badań „Diagnoza problematyki uzależnień na terenie gminy Myślenice”, który analizuje skalę oraz charakterystykę problemów związanych z uzależnieniami w społeczności lokalnej. Zespół,

zrzeszający ekspertów i przedstawicieli różnych dziedzin życia społecznego, uwzględniając wielowymiarowe uwarunkowania oraz potrzeby mieszkańców, na podstawie diagnozy przyczynił się do opracowania przez Centrum Usług Społecznych niniejszy Program.

Interdyscyplinarny charakter zespołu odzwierciedla jego skład, obejmujący specjalistów z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, psychologii, ochrony zdrowia psychicznego, edukacji, wsparcia dziecka i rodziny, a także kultury i sportu. Taka różnorodność kompetencji i doświadczeń gwarantuje, że opracowany Program jest nie tylko spójny merytorycznie, ale także dostosowany do realiów społecznych gminy Myślenice.

W skład zespołu weszły osoby takie jak:

1. Agata Krawczyk-Grych – Pełnomocnik Burmistrza ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
2. Małgorzata Śmigła – Organizator Wspierania Dziecka i Rodziny,
3. Katarzyna Wrona – Zastępca Kierownika Centrum Zdrowia Psychicznego Małopolska-Południe,
4. Dominika Wegner – Kierownik Placówki Wsparcia Dziennego Kreatywnia, Członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
5. Dorota Górecka – Wicedyrektor Zespołu Placówek Oświatowych w Bysinie,
6. Barbara Jaśkowiec – Pedagog w Szkole Podstawowej im. Ks. Prof. Józefa Tischnera w Trzemeśni,
7. Aneta Dziewońska – Psycholog w Szkołach Podstawowych w Myślenicach oraz Zasani,
8. Beata Barwińska – Inspektor w Wydziale Edukacji, Kultury i Zdrowia Urzędu Miasta i Gminy Myślenice,
9. Justyna Gawęda – reprezentująca Myślenicki Ośrodek Kultury i Sportu.

Taki szeroki zakres specjalizacji umożliwia wieloaspektowe spojrzenie na problematykę uzależnień, łącznie działania profilaktyczne, edukacyjne oraz terapeutyczne i kulturalno-sportowe, co przekłada się na skuteczność i kompleksowość podejmowanych działań.

Rozdział I

Podstawy Prawne Programu

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii są m.in. następujące ustawy:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151).
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r. poz. 1939).
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. 2024 poz. 1673).
4. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2025 r. poz. 340).
5. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2024 r. poz. 917).
6. Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2024 r. poz. 1897).
7. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491 z późn. zm.).
8. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 450 z późn. zm.).
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 r. poz. 642).

Adresaci Programu

Adresatami Gminnego Programu są mieszkańcy i mieszkanki Gminy Myślenice – dzieci, młodzież, dorośli, w tym seniorzy.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029 zwraca szczególną uwagę na problem uzależnień od alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Program

uwzględnia także wyzwania związane z uzależnieniami behawioralnymi, które mają negatywny wpływ na funkcjonowanie jednostek i rodzin. Szczególną troskę poświęca problemom rodzin uwięzionych w przemoc, która często jest powiązana z uzależnieniami.

W dokumencie wskazane zostały kierunki działań skierowane na minimalizowanie tych problemów, w tym działania profilaktyczne, edukacyjne, terapeutyczne oraz wspierające integrację społeczną osób dotkniętych uzależnieniami i ich rodzin. Program podkreśla konieczność współpracy instytucji samorządowych, organizacji pozarządowych oraz środowisk lokalnych dla zapewnienia skutecznej i kompleksowej pomocy oraz ograniczenia negatywnych skutków uzależnień w społeczności Gminy Myślenice.

Realizatorzy Programu

Program jest realizowany przez następujące podmioty:

1. Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
2. Centrum Usług Społecznych w Myślenicach,
3. Urząd Miasta i Gminy Myślenice (w szczególności Wydział Edukacji, Kultury i Zdrowia),

Za nadzór nad realizacją Programu oraz monitoring i sprawozdawczość odpowiada Centrum Usług Społecznych w Myślenicach.

Gmina Myślenice realizuje zadania z zakresu profilaktyki przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu, narkotyków uzależnień behawioralnych przy współpracy m.in. z:

1. Poradnię Leczenia Uzależnień w Myślenicach,
2. Zespołem Interdyscyplinarnym w Myślenicach,
3. Komendą Powiatową Policji w Myślenicach
4. Myślenickim Ośrodkiem Kultury i Sportu w Myślenicach,
5. Miejską Biblioteką Publiczną im. Ks. Jana Kruczka w Myślenicach,
6. Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Myślenicach,
7. Placówkami Oświatowymi z terenu Gminy Myślenice,
8. Centrum Zdrowia Psychicznego Małopolska- Południe będące w strukturze Szpitala im. dr Józefa Babińskiego SPZOZ w Krakowie,

9. Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna w Myślenicach,
10. Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Myślenicach,
11. Placówki Zdrowotne na terenie Gminy Myślenice,
12. Parafie, poradnie rodzinne,
13. Grupa Samopomocowa Anonimowych Alkoholików AA
14. Grupa Samopomocowa „Al.-Anon” – osoby współuzależnione członkowie rodzin,
15. Podmioty Ekonomii Społecznej,
16. Lokalne media,
17. inne instytucje i osoby w zakresie wspólnego reagowania na występujące problemy, inne podmioty, a których działalność ma na celu przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej.

Uzależnienia

Problematyka uzależnień, obejmująca zarówno substancje psychoaktywne chemicznego pochodzenia (alkohol, narkotyki, nikotyna), jak i uzależnienia behawioralne (m.in. uzależnienie od Internetu, hazardu), stanowi jedno z kluczowych wyzwań współczesnej polityki zdrowia publicznego i społecznego. Zjawiska te dotyczą populacje o zróżnicowanym profilu demograficznym i psychospołecznym, prowadząc do wielowymiarowych zaburzeń funkcjonowania jednostki w obszarach zdrowotnym, społecznym, edukacyjnym oraz zawodowym. Wymagają one kompleksowego i systemowego podejścia, integrującego działania profilaktyczne, diagnostyczne, lecznicze oraz reintegracyjne, realizowane w wymiarze długofalowym.

Zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi, przede wszystkim ustawą z zakresu wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, ustawą o zdrowiu publicznym oraz ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej, do kompetencji gmin należy prowadzenie lokalnej polityki profilaktycznej oraz wspierającej osoby dotknięte uzależnieniami, realizowane poprzez gminne programy przeciwdziałania uzależnieniom.

Uzależnienie definiowane jest jako kompleks fizjologicznych, behawioralnych oraz poznawczych objawów, w których dominują impulsy i zachowania związane z przyjmowaniem

substancji psychoaktywnych, tracąc lub marginalizując wcześniejsze wzorce zachowań i priorytety jednostki. Stan ten charakteryzuje się nieodpartym pragnieniem konsumpcji (głód psychiczny), przekroczeniem punktu, w którym dobrowolna kontrola ustępuje przymusowi. Uzależnienie jest zatem chorobą przewlekłą o podłożu neurobiologicznym, cechującą się okresami remisji oraz nawrotów, stanowiąc trwałą zmianę w funkcjonowaniu centralnego układu nerwowego, co determinuje dożywotnie ryzyko nawrotu.

Alkoholizm jako zespół uzależnienia, sklasyfikowany w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób ICD-9 (F10.2) od 1978 roku, został uznany przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) w 1951 roku za istotny problem medyczny. Charakteryzuje się zespołem somatycznych, psychicznych i behawioralnych objawów dominujących nad innymi sferami funkcjonowania jednostki. Alkoholizm jest chorobą somatyczno-psychiczną, której konsekwencje wykraczają poza osobę uzależnioną, dotykając rodzinę i otoczenie społeczne.

Obserwuje się dynamiczne zmiany w profilu osób uzależnionych – problem alkoholowy coraz częściej dotyka osoby o wyższym statusie społeczno-ekonomicznym i wykształceniu oraz przedstawicieli elit społecznych. Szczególnie niepokojącym zjawiskiem jest wzrost spożycia alkoholu wśród kobiet, które sięgają po alkohol zarówno z powodów rekreacyjnych, jak i jako mechanizm radzenia sobie ze stresem i lękiem. Również młodzież z rodzin zamożnych wykazuje zwiększoną konsumpcję alkoholu, traktując ją jako element rozrywki i ucieczkę od problemów, co dodatkowo wymaga szczególnie ukierunkowanych działań profilaktycznych i edukacyjnych.

Polskie prawo definiuje:

stan po użyciu alkoholu, gdy stężenie alkoholu we krwi wynosi od 0,2 do 0,5 promila (lub rejestruje się obecność alkoholu w wydychanym powietrzu na poziomie od 0,1 mg do 0,25 mg w 1 dm³),

stan nietrzeźwości, gdy stężenie alkoholu we krwi wynosi powyżej 0,5 promila (lub rejestruje się obecność alkoholu w wydychanym powietrzu na poziomie powyżej 0,25 mg w 1 dm³)

Jednym z wielu działań służących ochronie zdrowia, zmierzającym do zapobiegania problemom związanym z uzależnieniami jest profilaktyka. Termin profilaktyka uzależnień oznacza świadome działanie nastawione na jednostki oraz grupy społeczne mające na celu

ograniczenie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych oraz zapobieganie różnorodnym problemom z tym związanych, zanim one wystąpią.

Obecnie stosowane poziomy profilaktyki:

1. **Profilaktyka uniwersalna** - ukierunkowana na całą populację. Są to działania profilaktyczne, adresowane do całych grup bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z użytkowaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszenie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój. Działania uniwersalne są realizowane np. w populacji dzieci i młodzieży, młodych dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym itd. **Przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźnienia inicjacji alkoholowej lub nikotynowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi.**
2. **Profilaktyka selektywna** - ukierunkowana na jednostki, grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowaną biologicznie są narażone na większe od przeciętnego ryzyka wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. **Przykładem profilaktyki selektywnej są działania edukacyjne, opiekuńcze i rozwojowe podejmowane wobec dzieci pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym.**
3. **Profilaktyka wskazująca** - ukierunkowana na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka, demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych. **Przykładem profilaktyki wskazującej są interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami, niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób**

nadużywających substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i prawne, zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnionych przez kierowców pod wpływem tych substancji).

Prawo miejscowe

Uchwały Rady Miasta i Gminy Myślenice

Na poziomie lokalnym Rada Miejska podejmuje uchwały w zakresie:

1. ograniczenia dostępności alkoholu poprzez: limitowanie zezwoleń na sprzedaż (detal) i podawanie (gastronomia),
2. określa zasady usytuowania miejsc sprzedaży,
3. oraz może wprowadzić ograniczenia w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży.

Na organach administracji samorządowej spoczywa obowiązek do podejmowania takich działań, które powinny zmierzać do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych. Zmniejszenie dostępności fizycznej alkoholu jest jednym z trzech najważniejszych postulatów Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w zakresie ograniczenia problemów powodowanych przez picie alkoholu. Dwa pozostałe to podniesienie cen alkoholu i wprowadzenie zakazów i ograniczeń w sprawie reklamy alkoholu.

Rada Miejska w Myślenicach podjęła Uchwałę Nr 488/LII/2018 Rady Miejskiej w Myślenicach z dnia 6 września 2018 r. w sprawie ustalenia liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy Myślenice.

Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży wynosi:

1. 150 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo;
2. 150 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5 % do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa);
3. 150 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu.

Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wynosi:

1. 70 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających 4,5% zawartości alkoholu oraz piwo;
2. 70 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa);
3. 70 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu.

Kształtując lokalną politykę wobec alkoholu, Radni Rady Miejskiej w Myślenicach w dniu 6 września 2018 r. Uchwałą Nr 488/LII/2018 Rady Miejskiej w Myślenicach w sprawie zasad usytuowania na terenie Miasta i Gminy Myślenice miejsc sprzedaży, podawania napojów alkoholowych, wskazali iż punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (detal), nie mogą być zlokalizowane w odległości mniejszej niż 50 metrów od obiektów chronionych (przedszkoli, szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, specjalnych ośrodków szkolno - wychowawczych, poradni psychologiczno - pedagogicznych oraz innych placówek oświatowo - wychowawczych) a w obrębie Myślenickiego Rynku 25 - metrów. Sposób mierzenia odległości został określony w cyt. wyżej uchwale.

Rozdział II

Cel Główny Gminnego Programu

Głównym celem Gminnego Programu jest przeciwdziałanie powstaniu uzależnień oraz ograniczenie negatywnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych, zwłaszcza zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych.

Realizacja celu głównego będzie możliwa dzięki:

- prowadzeniu profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym i przemocy domowej,
- wspieraniu działań promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez rodziny, dzieci i młodzież,
- wzmacnianiu czynników chroniących i motywujących do większej aktywności w życiu społecznym,
- wspomaganiu działalności instytucji, podmiotów ekonomii społecznej (w tym w szczególności organizacji pozarządowych) i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, przeciwdziałaniu narkomanii, uzależnieniom behawioralnym i przemocy domowej. Współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rehabilitacji uzależnień,
- zwiększeniu dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie, używających substancji psychoaktywnych lub podejmujących zachowania nałogowe oraz członków ich rodzin, a także dla osób dotkniętych przemocą domową,
- udzielaniu osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin wsparcia psychologicznego, społecznego i prawnego. Przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu i integrowaniu ze społecznością lokalną,
- zapewnianiu działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Myślenicach

- zapewnienie działania Placówki Wsparcia Dziennego „Kreatywnia” w Myślenicach
- ograniczaniu dostępu do alkoholu.

Cele szczegółowe

Cel szczegółowy nr 1 Utworzenie i funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego.

L.p.	Działania	Wskaźniki do realizacji
1.	Utworzenie Punktu Konsultacyjnego	Liczba powstałych punktów
2.	Funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego	Liczba udzielonych porad

Cel szczegółowy nr 2 Zapewnienie kompleksowej profilaktyki przeciwdziałającej uzależnieniom oraz przemocy domowej.

Cel realizowany będzie poprzez:

1. diagnozowanie i monitorowanie lokalnych zagrożeń społecznych,
2. edukację i szkolenia kadr realizujących zadania profilaktyczne,
3. wsparcie rodziców i opiekunów w podnoszeniu kompetencji wychowawczych,
4. angażowanie społeczności lokalnej w kampanie edukacyjne, działania informacyjne i wydarzenia promujące zdrowy styl życia.

L.p.	Działania	Wskaźniki do realizacji
1)	Diagnozowanie i monitorowanie lokalnych zagrożeń społecznych w obszarze uzależnień i przemocy domowej	Liczba sporządzonych diagnoz
2)	Organizowanie konferencji z wykorzystaniem danych pozyskanych w ramach prowadzonej diagnozy problematyki uzależnień na terenie Miasta i Gminy Myślenice	Liczba konferencji
3)	Realizacja działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie zagrożeniom wieku rozwojowego, niedostosowania społecznego, zagrożeń behawioralnych	Liczba zrealizowanych działań
4)	Rozwijanie kompetencji wychowawczych sprzyjających budowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych u dzieci i młodzieży.	Liczba zrealizowanych działań
5)	Systematyczna edukacja (w tym szkolenia) kadry uczestniczącej w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz finasowanie realizacji przez	Liczba przeszkolonych osób

	wykwalfikowaną kadrę rekomendowanych programów profilaktycznych w placówkach oświatowych na terenie gminy.	Liczba zrealizowanych rekomendowanych programów profilaktycznych
6)	Organizowanie kampanii profilaktycznych, edukacyjnych, informacyjnych, warsztatów oraz wydarzeń promujących w szczególności zdrowy styl życia, spędzanie wolnego czasu bez używek i Internetu.	Liczba zorganizowanych działań
7)	Działania profilaktyczne, w tym kampanie edukacyjno-informacyjne z zakresu przeciwdziałania przemocy rówieśniczej oraz „hejtowi”	Liczba zorganizowanych działań
8)	Wdrożenie rekomendowanych programów profilaktyki: - uniwersalnej - selektywnej - wskazującej wśród dzieci i młodzieży	Liczba wdrożonych programów
9)	Monitoring i ewaluacja Programu	Liczba sporządzonych sprawozdań

Cel szczegółowy nr 3 Wspieranie i finansowanie bezpiecznych form aktywnego spędzania czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży z terenu gminy.

Cel realizowany będzie poprzez rozwijanie alternatywnych działań rekreacyjnych, sportowych, kulturalnych i integracyjnych, mających na celu wzmacnianie czynników chroniących przed uzależnieniami oraz budowanie więzi społecznych.

L.p.	Działania	Wskaźniki do realizacji
1)	Ponoszenie kosztów funkcjonowania i utrzymania PWD Kreatywnia.	Liczba uczestniczących dzieci. Liczba zrealizowanych działań założonych w rocznych planach pracy.
2)	Ponoszenie kosztów funkcjonowania i utrzymania budynku „SOKÓŁ”	
3)	Dofinansowanie działań i zajęć z elementami profilaktyki uzależnień, tworzących alternatywne formy spędzania czasu wolnego, motywujących do aktywności i udziału w życiu społecznym	Liczba zorganizowanych działań
4)	Realizacja działań, o charakterze społeczno-kulturalnym, sportowo-rekreacyjnych, w zakresie profilaktyki uzależnień oraz promocji zdrowego trybu życia.	Liczba zorganizowanych działań

5)	Zajęcia z programem profilaktycznym i/lub socjoterapeutycznym, wsparcie całorocznej pracy w ramach poszerzania i podnoszenia jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczej dla m.in. dzieci z rodzin z problemem alkoholowym np. kolonie, obozy i półkolonie.	Liczba zorganizowanych zajęć Liczba korzystających dzieci
6)	Współpraca oraz wsparcie finansowe miejsc tworzących przestrzeń spędzania czasu dla rodzin, dzieci i młodzieży	Liczba wspartych miejsc

Cel szczegółowy nr 4 Zapewnienie wsparcia osobom uzależnionym, współuzależnionym, ofiarom przemocy domowej oraz ich rodzinom.

Cel realizowany będzie poprzez:

1. zapewnienie dostępu do terapii, rehabilitacji, reintegracji społecznej i zawodowej,
2. realizację działań profilaktycznych, interwencyjnych,
3. wspieranie instytucji i organizacji prowadzących programy pomocowe, edukacyjne i grupy samopomocowe.
4. pomoc psychologiczną, społeczną i prawną,
5. motywowanie do leczenia i terapii,
6. przeciwdziałanie wykluczeniu oraz informowanie o dostępnych formach pomocy

L.p.	Działania	Wskaźniki do realizacji
1)	Organizacja i prowadzenie inicjatyw skierowanych do osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem społecznym, które obejmują m.in. edukację zdrowotną połączoną z profilaktyką uzależnień	Liczba zrealizowanych inicjatyw
2)	Zapewnienie wsparcia specjalistycznego (m.in. psychologicznego, terapeutycznego, prawnego) dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin.	Liczba konsultacji
3)	Zapewnienie wsparcia specjalistycznego (m.in. psychologicznego, terapeutycznego, prawnego) dla ofiar przemocy domowej i ich rodzin.	Liczba konsultacji
4)	Zapewnienie wsparcia dla dzieci i młodzieży z uzależnieniami behawioralnymi oraz ich rodzin po przez organizacje m.in. warsztatów, szkoleń, konsultacji ze specjalistami.	Liczba zrealizowanych działań
5)	Współpraca i wsparcie grup samopomocowych typu AA, AL, ANON.	Liczba wspieranych grup samopomocowych

6)	Realizacja kampanii społecznych, informacyjno-edukacyjnych o charakterze profilaktycznym z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba zorganizowanych kampanii
7)	Szkolenia dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz osób pracujących z osobami uwiłkanymi w przemoc domową	Liczba szkoleń Liczba przeszkolonych osób
8)	Opracowanie, druk i kolportaż materiałów informacyjnych jak sobie radzić w sytuacjach przemocowych oraz gdzie szukać pomocy	Liczba rozkolportowanych materiałów

Cel szczegółowy nr 5 Zapewnienie sprawnego funkcjonowania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Myślenicach poprzez realizację jej ustawowych zadań oraz finansowanie wynagrodzeń członków komisji.

L.p.	Działania	Wskaźniki do realizacji
1)	Współpraca z podmiotami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych opracowywanie materiałów o tematyce profilaktyki uzależnień w tym materiałów informacyjnych	Liczba podmiotów z którymi współpracowała GKRPA Liczba opracowanych materiałów informacyjnych
2)	Finansowanie i podejmowanie działań ukierunkowanych na podnoszenie kompetencji członków GKRPA m.in. poprzez udział w szkoleniach, naradach, forach oraz udział w superwizjach. Finansowaniem tych działań	Liczba szkoleń, narad, superwizji
3)	Opracowywanie materiałów o tematyce profilaktyki uzależnień w tym materiałów informacyjnych	Liczba opracowanych materiałów
4)	Podejmowanie czynności administracyjnych w szczególności takich jak: ▪ kierowanie na badania, ▪ kierowanie wniosków do sądów, kuratorów itp., ▪ wydawanie opinii, ▪ uczestniczenie w postępowaniach sądowych, ▪ przeprowadzanie kontroli planowych i doraźnych	Liczba skierowań na badania Liczba wniosków do sądów i kuratorów Liczba wydanych opinii Liczba postępowań sądowych w których uczestniczyli członkowie GKRPA Liczba przeprowadzonych kontroli

5)	Udzielanie informacji o sposobach i miejscach uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych	liczba udzielonych informacji Liczba wydanych wizytówek dot. świadczonej pomocy
6)	Finansowanie badań diagnostycznych prowadzonych przez biegłych sądowych	Liczba sfinansowanych badań przeprowadzonych przez biegłych
7)	Szkolenie organizowane dla sprzedawców napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zapisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	Liczba zorganizowanych szkoleń Liczba przeszkolonych sprzedawców

Zgodnie z art. 4¹ ust 5 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi „Zasady wynagradzania członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych określa rada gminy w gminnych programach rozwiązywania problemów alkoholowych.”

Wynagrodzenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych to 300,00 zł brutto (każdorazowo potwierdzone zgodnie z listą obecności) za udział w pracach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Cel szczegółowy nr 6 Zapewnienie skutecznego systemu ograniczania dostępności napojów alkoholowych na terenie Gminy Myślenice.

Cel realizowany będzie poprzez:

1. prowadzenie działań edukacyjnych, kontrolnych i interwencyjnych wobec sprzedawców,
2. monitorowanie i egzekwowanie przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu,
3. nadzór nad procesem wydawania zezwoleń,
4. analizę liczby i lokalizacji punktów sprzedaży.

L.p.	Działania	Wskaźniki do realizacji
1)	Organizacja szkoleń dla właścicieli sklepów z alkoholem oraz sprzedawców	Liczba zorganizowanych szkoleń Liczba przeszkolonych właścicieli sklepów
2)	Planowe i doraźne kontrole punktów sprzedaży alkoholu	Liczba przeprowadzonych kontroli

3)	Opiniowanie wniosków na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności z uchwałami Rady Miejskiej	Liczba wydanych opinii
4)	Przeprowadzenie konsultacji społecznych, analiz oraz weryfikacja uchwał i podjęcie inicjatyw uchwałodawczych w zakresie sprzedaży alkoholu.	Liczba przeprowadzonych konsultacji
Liczba inicjatyw uchwałodawczych
Liczba zweryfikowanych uchwał
5)	Okresowa analiza fizycznej dostępności alkoholu w punktach sprzedaży na terenie Gminy Myślenice	Liczba weryfikacji
6)	Wnioski o odebranie koncesji na sprzedaż alkoholu w związku z naruszeniami obowiązujących przepisów prawa	Liczba wniosków o odebranie koncesji
7)	Dążenie do wprowadzenia ograniczeń w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	Liczba podjętych działań

Rozdział III

Źródła i zasady finansowania Programu

Finansowanie zadań realizowanych w ramach Gminnego Programu pochodzi ze specjalnych środków budżetowych zabezpieczonych w budżecie gminy Myślenice, a konkretnie w Dziale 851 Ochrona Zdrowia, w rozdziałach 85154 „Przeciwdziałanie alkoholizmowi” oraz 85153 „Zwalczanie narkomanii”. Środki te pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, zgodnie z art. 182 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.), które zgodnie z przepisami mogą być przeznaczone wyłącznie na realizację zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii.

Wpływy z tych opłat ujmowane są również w Dziale 756, Rozdziale 75618 „Wpływy z innych opłat stanowiących dochody jednostek samorządu terytorialnego na podstawie ustaw”, co reguluje art. 92 ust. 11 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Opłaty obejmują m.in. dodatkową kwotę za każdy pełny litr 100% alkoholu w napojach sprzedawanych w opakowaniach jednostkowych nieprzekraczających 300 ml. Dochody z tych opłat dzielone są po połowie między gminę a Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ). Wkład NFZ przeznaczany jest na działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym oraz na świadczenia medyczne w obszarze opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, zgodnie z ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Zgodnie z art. 93 ust. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, gmina zobowiązana jest przeznaczać pozyskane środki na realizację lokalnej, międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu, co dodatkowo podkreśla charakter zintegrowanych działań zawartych w programie. Środki niewykorzystane w danym roku budżetowym są przenoszone na kolejny rok, co zapewnia ciągłość finansowania i realizacji działań profilaktycznych i terapeutycznych. Ponadto, w miarę możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych mogą być wdrażane dodatkowe inicjatywy profilaktyczne wykraczające poza zakres Gminnego Programu, jednak zawsze pozostające w

obszarze przeciwdziałania skutkom uzależnień, zgodnie z rekomendacjami Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

Dzięki tej ustawowej i finansowej podstawie, Program stanowi realne narzędzie wsparcia oraz rozwoju działań profilaktycznych i terapeutycznych, których celem jest ograniczanie szkód zdrowotnych, społecznych i rodzinnych wynikających z nadużywania alkoholu i używania substancji psychoaktywnych w gminie Myślenice.

Rezultaty i Produkty

Rezultaty (efekty realizacji programu)

1. Zmniejszenie skali eksperymentowania przez dzieci i młodzież z alkoholem, nikotyną, narkotykami, dopalaczami i lekami.
2. Wzrost świadomości uczniów, rodziców i nauczycieli na temat zagrożeń związanych z używkami i uzależnieniami behawioralnymi.
3. Wzrost umiejętności społecznych i emocjonalnych uczniów (radzenie sobie ze stresem, presją rówieśniczą, podejmowanie odpowiedzialnych decyzji).
4. Wzmocnienie czynników chroniących: więzi rodzinnych, aktywności sportowej i zainteresowań pozaszkolnych.
5. Zmniejszenie nadmiernego korzystania z Internetu i urządzeń cyfrowych przez dzieci i młodzież.
6. Zwiększenie dostępności pomocy specjalistycznej i wczesnej interwencji dla osób zagrożonych uzależnieniami.
7. Wzrost rozpoznawalności działań profilaktycznych w szkołach i środowisku lokalnym.

Produkty (efekty rzeczowe programu)

1. Zrealizowane warsztaty i zajęcia profilaktyczne dla uczniów (np. w zakresie zdrowego stylu życia, przeciwdziałania używkom, higieny cyfrowej).
2. Spotkania edukacyjne i konsultacje dla rodziców oraz kadry pedagogicznej.

3. Kampanie informacyjne i akcje profilaktyczne w szkołach i środowisku lokalnym.
4. Utworzenie punktu konsultacyjnego i poradnictwo specjalistyczne.
5. Materiały edukacyjne (broszury, ulotki, treści online) adresowane do różnych grup odbiorców.

Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring sytuacji związanej z uzależnieniami od alkoholu i narkotyków oraz uzależnieniami behawioralnymi jest niezbędnym elementem efektywnego zarządzania polityką profilaktyczną i terapeutyczną na terenie Gminy Myślenice. Zapewnia bieżące informacje, które umożliwiają planowanie, modyfikowanie oraz ocenę skuteczności działań podejmowanych na rzecz wszystkich grup wiekowych mieszkańców – dzieci, młodzieży i dorosłych.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii monitoring prowadzony jest na bieżąco przez realizatorów programu – instytucje, organizacje oraz podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań profilaktycznych i terapeutycznych na terenie Gminy Myślenice. Zadaniem tych podmiotów jest systematyczne zbieranie danych oraz wymiana informacji pomiędzy sobą, co pozwala na dokładne obserwowanie rodzaju i stopnia zagrożenia uzależnieniami oraz ocenę efektywności podejmowanych interwencji.

Monitoring opiera się na trzech podstawowych elementach:

1. Wymianie informacji pomiędzy realizatorami programu i innymi podmiotami zaangażowanymi w profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkotykowych.
2. Analizie danych z realizacji poszczególnych elementów Gminnego Programu dostarczanych przez realizatorów.
3. Prowadzeniu specyficznych działań oceniających oraz monitorujących skuteczność programów profilaktycznych i terapeutycznych.

Za kompleksowe opracowanie i sporządzenie rocznego sprawozdania z realizacji Gminnego Programu oraz podsumowanie efektów jego wdrażania odpowiada Centrum Usług Społecznych w Myślenicach. Centrum gromadzi i porządkuje dane pochodzące od wszystkich realizatorów, dokonuje ich analizy i przygotowuje raport, który następnie jest przedkładany Radzie Miejskiej w Myślenicach do 30 czerwca roku następującego po roku sprawozdawczym.

Dzięki takiej organizacji działań, gdzie monitoring prowadzony jest przez realizatorów, a sprawozdawczość koordynuje Centrum Usług Społecznych, możliwe jest uzyskanie pełnego i aktualnego obrazu sytuacji w zakresie uzależnień na terenie gminy. Takie podejście gwarantuje efektywne wykorzystywanie zasobów oraz ciągłe doskonalenie podejmowanych działań, co w efekcie przekłada się na skuteczniejsze przeciwdziałanie problemom alkoholowym i narkotykowym i uzależnieniom behawioralnym w społeczności lokalnej.

Rozdział IV

IV.1 Diagnoza problemów uzależnień w Gminie Myślenice

Niniejszy rozdział został opracowany na podstawie raportu z badań Diagnoza Problematyki Uzależnień na terenie Gminy Myślenice (data publikacji: wrzesień 2025) oraz danych będących w dyspozycji Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Centrum Usług Społecznych w Myślenicach.

W dalszej części rozdziału przedstawiono najważniejsze elementy diagnozy. Z raportem z przeprowadzonych badań pn. Diagnoza Problematyki Uzależnień na Terenie Gminy Myślenice można zapoznać się pod adresem <https://cusmyslenice.pl/wp-content/uploads/2025/09/Diagnoza-Problematyki-Uzaleznien-Na-Terenie-Gminy-Myslenice-12.09.2025-1.pdf>

Dorośli mieszkańcy Gminy Myślenice

Blisko 19% dorosłych mieszkańców Gminy Myślenice zadeklarowało własne doświadczenia z uzależnieniami, z czego dominowały uzależnienia od alkoholu i nikotyny, a także – w mniejszym stopniu – od leków, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych, takich jak media społecznościowe czy zakupy kompulsywne. Problem ten, choć nie dotyczy większości (81%), stanowi realne i osobiste wyzwanie dla znacznej części społeczności.

Respondenci wskazali na poważne i wielowymiarowe konsekwencje uzależnień. Najczęściej wymieniano pogorszenie zdrowia fizycznego (90%), zaburzenia psychiczne, m.in. depresję i lęki (83%), przemoc domową i konflikty rodzinne (79%), izolację społeczną (69%), problemy finansowe (68%), trudności zawodowe (67%) oraz problemy z prawem (58%). Zauważono również zwiększone ryzyko uzależnień u dzieci z rodzin dotkniętych problemem. Dodatkowo pojawiły się wskazania na skutki indywidualne, w tym śmierć, bezdomność, problemy edukacyjne i emocjonalne.

W opinii mieszkańców najważniejsze działania profilaktyczno-wsparciowe to tworzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych (71%) oraz ich rodzin (68%), zwiększenie dostępności

specjalistycznej pomocy (63%) oraz kontrola punktów sprzedaży alkoholu (48%). Ponadto istotne okazały się edukacja społeczna (47%), ograniczenia sprzedaży alkoholu w godzinach nocnych, punkty konsultacyjne, kluby młodzieżowe oraz systemy anonimowego zgłaszania zagrożeń i telefony zaufania (około 40%). Działania warsztatowe cieszyły się mniejszym zainteresowaniem, a profilaktyka senioralna była wskazana przez niewielu (11%). Pojedyncze propozycje dotyczyły m.in. przymusowego leczenia, całkowitego zakazu alkoholu, rozbudowy edukacji i wzmocnienia działań interwencyjnych.

Dzieci i młodzież

Uczniowie IV-VI

W badaniu 668 uczniów klas VII–VIII szkoły podstawowej oraz szkół ponadpodstawowych (I–IV klasa) udział wzięły 52% dziewczęta i 48% chłopców, głównie z rodzin pełnych (85%) i terenów wiejskich (78%). Wyniki wskazują na istotny kontakt młodzieży z substancjami psychoaktywnymi i zachowaniami ryzykownymi: 44% próbowało alkoholu, 36% sięgało po wyroby nikotynowe, 7% miało doświadczenie z narkotykami, 6% z dopalaczami, a 57% deklaruje udział w hazardzie. Prawie połowa (44%) samodzielnie stosowała leki bez wiedzy opiekunów. Ponadto, 57% młodzieży zna rówieśników używających substancji psychoaktywnych.

Zapytani o przyczyny sięgania po używki i hazard, aż 62% wskazało presję rówieśniczą jako główny motyw zdobywania akceptacji, 60,5% wymieniło stres szkolny i domowy jako ucieczkę od trudności, a 56,6% – ciekawość poznawczą. Nuda była powodem dla 47,6%, a w otwartych odpowiedziach pojawiały się także problemy psychiczne, brak wsparcia i samotność. Mimo że 57% uczniów nie odczuwało presji sięgania po substancje, to aż 43% przyznało się do jej doświadczania, a najczęściej namawiającymi byli rówieśnicy (63%). Rodzina i osoby obce miały mniejszy wpływ na takie zachowania.

W kontekście stylu życia młodzież spędza wolny czas głównie w Internecie (78%), spotykając się ze znajomymi (72%) oraz słuchając muzyki lub podcastów (69%), co pokazuje dominację cyfrowych i społecznych aktywności. Ten obraz podkreśla potrzebę budowania zdrowych relacji i atrakcyjnych, alternatywnych form spędzania czasu, które mogłyby ograniczyć ryzyko sięgania po substancje i hazard.

Podsumowując, młodzież sięga po substancje psychoaktywne i angażuje się w ryzykowne zachowania pod wpływem presji rówieśniczej, stresu oraz braku zajęć alternatywnych. Wyniki jednoznacznie wskazują na konieczność kompleksowej profilaktyki skoncentrowanej na wzmacnianiu odporności psychicznej, edukacji o zagrożeniach, a także tworzeniu zdrowych przestrzeni społecznych zarówno w szkole, jak i w środowisku lokalnym.

Uczniowie VII-VIII oraz szkół ponadpodstawowych

Badaniem objęto 521 uczniów, z czego 53% stanowiły dziewczęta, a 47% chłopcy. Większość respondentów (77%) mieszka na wsi, a aż 93% wychowuje się w pełnej rodzinie.

Zdecydowana większość uczniów nie miała kontaktu z substancjami psychoaktywnymi: 88% nigdy nie próbowało alkoholu, 99% nie miało styczności z narkotykami, 98% z dopalaczami, a 95% nie paliło papierosów ani e-papierosów.

Pewien niepokój budzi fakt, że co dwudziesty uczeń sięgał już po nikotynę, a 16% samodzielnie stosowało leki bez zgody dorosłych. 12% badanych doświadczyło presji rówieśniczej związanej z używkami.

Najczęściej wskazywane powody sięgania po używki to:

- chęć zaimponowania rówieśnikom (72%),
- ciekawość (48%),
- stres i problemy rodzinne (44–48%).
- pojawiały się również indywidualne odpowiedzi związane z trudnościami emocjonalnymi, poczuciem samotności czy depresją.

Najpopularniejsze sposoby spędzania czasu to:

- spotkania z rówieśnikami (75%),
- sport (71%),
- czas z rodziną (66%)
- korzystanie z Internetu (64%).

Korzystanie z Internetu. W tygodniu połowa uczniów spędza online 1–3 godziny dziennie, ale 35% korzysta 4 godziny lub więcej. W weekendy czas ekranowy znacząco rośnie – 13% uczniów

spędza w sieci 6 godzin i więcej, w tym 5% ponad 10 godzin. Co czwarty uczeń deklaruje odczuwanie niepokoju przy braku dostępu do urządzeń cyfrowych, co wskazuje na ryzyko uzależnienia behawioralnego. Ponad połowa (55%) nie ma na urządzeniach kontroli rodzicielskiej.

Gdzie szukać pomocy w przypadku problemów z używkami wie zaledwie 54% uczniów. Najczęściej wskazywanymi źródłami wsparcia są rodzice i specjaliści szkolni.

Uczniowie klas IV–VI charakteryzują się niskim poziomem wczesnej inicjacji w używki, choć widoczne są pierwsze przypadki eksperymentowania, szczególnie z alkoholem, nikotyną i lekami. Głównym wyzwaniem jest presja rówieśnicza, stres i brak konstruktywnych sposobów radzenia sobie z emocjami.

Obserwuje się rosnące znaczenie aktywności cyfrowych i związane z nimi zagrożenia (nadmierny czas ekranowy, objawy niepokoju). Duża część uczniów nie zna źródeł pomocy, a profilaktyka szkolna jest niewystarczająco widoczna.

Rekomenduje się: wzmacnianie programów profilaktycznych, rozwój atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych, edukację rodziców w zakresie higieny cyfrowej i wspierania dzieci, a także promowanie zdrowych sposobów radzenia sobie ze stresem i budowania relacji rówieśniczych.

Uzasadnienie

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przeciwdziałaniem narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym należy do zadań własnych gminy. Realizacja tych zadań prowadzona jest w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalanego przez Radę Miejską. Program zakłada realizację działań, które są zgodne zarówno z kierunkami zawartymi w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, jak i z kierunkami zawartymi w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Znaczenie przeciwdziałania uzależnieniom podkreśla fakt, że profilaktyka uzależnień jest również jednym z celów operacyjnych Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025. Program został sporządzony w oparciu o raport z badań Diagnoza Problematyki Uzależnień na Terenie Gminy Myślenice oraz doświadczenia zebrane podczas realizacji wcześniejszych edycji programu. Gminny Program odpowiada na potrzeby i problemy mieszkańców Miasta i Gminy Myślenice, uwzględniając zasoby środowiska, a celem jego realizatorów jest doskonalenie i rozwijanie lokalnego systemu rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej. Dotychczasowy Gminny Program przestaje obowiązywać z dniem 31.12.2025 r.

W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025 – 2028 jest zasadne. Uchwalenie Programu jest obowiązkiem gminy wynikającym z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.) i art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.).